

LËNDA: STRATEGJIA KOMUNALE PËR TRASHËGIMI KULTURORE

Trashëgimia kulturore ne Komunën e Suharekës me tërësinë e saj tipologjike, përmbajtjesore e sasiore ka vlera te veçanta jo vetëm për Komunën tone por edhe rajonin ne përgjithësi dhe Kosovën ne veçanti, kurse diversiteti sociokulturor paraqitet si brend dhe vlerë e shtuar e kësaj tërësie.

Gjetjet e shumta arkeologjike me vlera muzeale ishin imperativ i mjaftueshëm qe determinoi angazhimin serioz ne këtë fushe te rëndësisë se veçantë. Për hir te korrektësisë duhet thënë se Kryetari i komunës, me përkushtimin e tij u be promotor i nismave e aktiviteteve ne vijim.

Ne vitet e pas luftës s'kishte Strategji kombëtare për Trashëgiminë kulturore, andaj filluam punën me vetiniciativë te Komunës, përkatësisht Drejtorisë se kulturës. Ne vitet 2000-2003 filloi regjistrimi asetëve te Trashëgimisë, regjistrimi shkatërrimeve, djegieve e dëmtimeve, regjistrimi i te vlarëve e te zhdukurve etj.

Ne vitet 2003-2004 avancohet angazhimi i Komunës ne këtë fushë duke themeluar **Sektorin e Trashëgimisë kulturore** ne kuadër te Drejtorisë se kulturës dhe zyrtarin aktual e emëroi Menagjer komunal për Trashëgimi.

Prej vitit 2003 e këtë ky sektor punoi ne evidentim, regjistrim dhe dokumentim te objekteve e lokaliteteve te Trashëgimisë kulturore. Ne këtë drejtim Komuna e Suharekës, ne vazhdimësi ka marre detyra e angazhime financiare shtese për te cilat nuk kishte obligime ligjore por qe ishin me rëndësi për Trashëgiminë e Suharekës dhe Kosovës përgjithësisht. U mor ne pronësi te Komunës Kompleksi memorial i viktimave civile te luftime (kafiteria Kalabria) duke kompensuar pronarin paraprak, investoi 35.000 Euro ne renovimin e Shtëpisë se Ram Bllacës, bashkë financoi gërmimet arkeologjike ne Kasterc me 30 000 Euro, financoi hapjen e 4 Sondave kontrolluese ne Savrove, Mushtisht, Peqan dhe Bllace, angazhoi ekspert nga Gjermania për incizime gjeoradarike e gjeofizike ne Tumën e Gjinocit, bashkë financoi renovimin e Shkollës se vjetër dhe vendosi Muzeun ne te.

Sektori i Trashëgimisë kulturore ne Komunën e Suharekës prej vitit 2003 përveç identifikimit, regjistrimit dhe informimit te rregullt te institucioneve qendrore e regjionale, ne kontinuitet përcjell te gjitha aktivitetet hulumtuese, shpëtuese e gërmuesve ne teren duke ofruar informacione, vërejtje e propozime.

Kujdes i veçantë i kushtohet ruajtjes promovimit dhe sensibilizimit te qytetareve, veçanërisht te rinjtë për rëndësin e Trashëgimisë me debate, tribuna, konferenca, ligjërata e ekspozita komunale e regjionale me artefakte te Komunës se Suharekës.

Planet vjetore te punës janë hartuar ne baze te Strategjisë komunale e cila është freskuar çdo vit, ne varësi te nevojave aktuale.

Prej këtij viti Strategjia komunale për Trashëgimi freskohet me synime e objektiva te zbatueshme ne Komuna, ne baze te Strategjisë Kombëtare për Trashëgimi Kulturore.

Objektivat:

1.1. Avancimi, harmonizimi dhe zbatimi i legjisllacionit

- 1.1.1. Kompletimi i legjislacionit, harmonizimi i Ligjit dhe akteve ligjore të trashëgimisë kulturore me ligjet tjera të Kosovës;
- 1.1.2. Përafrimi i vazhdueshëm i legjislacionit për trashëgiminë kulturore me Legjislacionin e BE-së;
- 1.1.3. Zbatimi efektiv i legjislacionit dhe politikave për trashëgiminë kulturore;
- 1.1.4. Anëtarësimi në organizatat ndërkombëtare.

1.2. Zhvillimi i institucioneve të trashëgimisë kulturore

- 1.2.1. Përmirësimi i infrastrukturës fizike dhe teknike të institucioneve të trashëgimisë kulturore;
- 1.2.2. Reformimi dhe rrijtëzimi i institucioneve të trashëgimisë kulturore;
- 1.2.3. Transparenca dhe llogaridhënia;
- 1.2.4. Partneriteti me institucionet homologe në rajon dhe më gjerë;
- 1.3. Inventarizimi dhe digjitalizimi i trashëgimisë kulturore

1.3.1. Mirëmbajtja dhe avansimi i bazës digjitale të të dhënave;

- 1.3.2. Plotësimi i listës me kategorinë e trashëgimisë shpirtërore dhe peisazheve kulturore;
- 1.3.3. Mirëmbajtja e vazhdueshme e Listës së Përkohshme dhe krijimi i Regjistrit Nacional;
- 1.3.4. Integrimi i lokalitetetve të trashëgimisë së ndërtuar në sistemet e të dhënave kombëtare.

2.1. Ruajtja dhe menaxhimi efektiv i aseteve të trashëgimisë kulturore si parakusht për zhvillim të qëndrueshëm

- 2.1.1. Vazhdimi dhe avancimi i programit për intervenime emergjente;
- 2.1.2. Monitorimi dhe mirëmbajtja e vazhdueshme e aseteve të trashëgimisë kulturore;
- 2.1.3. Hartimi i planeve të menaxhimit dhe caktimi i njëjësive menaxhuese për lokalitetet madhore të trashëgimisë kulturore;
- 2.1.4. Përmirësimi i qasjes publike dhe promovimi i përdorimeve të qëndrueshme të aseteve të trashëgimisë kulturore;

2.2. Përfshirja e trashëgimisë kulturore në agjendën e zhvillimit të qëndrueshëm

- 2.2.1. Identifikimi dhe mbrojtja ligjore e peisazheve kulturore;
- 2.2.2. Përfshirja e peisazheve kulturore në mekanizmat e planifikimit dhe të menaxhimit të zhvillimeve socio-ekonomike dhe hapësinore;
- 2.2.3. Promovimi i turizmit të qëndrueshëm në zonat dhe lokalitetet e trashëgimisë kulturore.

2.3. Krijimi dhe asocimi në platformat e bashkëpunimit

- 2.3.1. Bashkëpunimi multisektorial dhe ndërinstytucional në planifikim dhe menaxhim të qëndrueshëm projekteve zhvillimore / investimeve kapitale ;
- 2.3.2. Bashkëpunimi ndërkomunal në planifikim dhe menaxhim të qëndrueshëm të territoreve dhe itinerareve ndërkomunale të trashëgimisë kulturore ;
- 2.3.3. Bashkëpunimi ndërkufitar në planifikim dhe menaxhim të qëndrueshëm të projekteve që promovojnë diversitetin kulturor dhe identitetin evropian të rajonit.

3.1. Fuqizimi i konservimit të integruar si koncept fundamental për zhvillim të qëndrueshëm

- 3.1.1. Përditësimi i dokumentit strategjik të MKRS mbi Konservimin e Integruar;
- 3.1.2. Zhvillimi i politikave dhe instrumenteve për planifikimin dhe menaxhimin e integruar dhe efektiv të trashëgimisë kulturore.
- 3.1.3. Krijimi i një kornize eksperimentimi për planifikim territorial dinamik dhe sistematik

3.2. Përfshirja e trashëgimisë kulturore në politikat dhe dokumentet kombëtare të planifikimit hapësinor

- 3.2.1. Përditësimi i provizioneve të trashëgimisë kulturore në dokumentin e Planit Hapësinor të Kosovës dhe përfshirja e saj në Hartën Zonale të Kosovës;
- 3.2.2. Identifikimi/ fuqizimi i masave administrative, financiare dhe edukative të konservimit të integruar, dhe përfshirja e tyre në politikat kombëtare;
- 3.2.3. Avancimi /koordinimi i masave legjislativë për parandalim të zhvillimit të pakontrolluar urban dhe rural;
- 3.2.4. Fuqizimi i vlerësimit të ndikimit në trashëgiminë kulturore si pjesë e mekanizmit të Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis (VNM-së).

3.3. Përfshirja e trashëgimisë kulturore në dokumentet e planifikimit komunal

- 3.3.1. Definimi i zonave/qendrave historike urbane dhe rurale dhe integrimi i tyre në proceset e planifikimit zhvillimor komunal;
- 3.3.2. Përvetësimi i qasjes së integruar ndaj konservimit dhe zhvillimit urban dhe reflektimi i saj në hartën zonale të komunave;
- 3.3.3. Zhvillimi i pilot projekteve të bazuara në qasjen e integruar komfor parimeve dhe praktikave bashkëkohore për konservim, restaurim dhe ripërdorim adaptiv;
- 3.3.4. Përvetësimi i qasjes së bazuar në Peizazhin Historik Urban për planifikim dhe menaxhim ndërkomunal të zonave/territoreve më të gjera të trashëgimisë kulturore, sipas rekomandimeve të UNESCO-s (2011)

4.1. Studimi dhe interpretimi i trashëgimisë kulturore

- 4.1.1. Studimi dhe interpretimi objektiv i vlerave socio-kulturore dhe ekonomike të trashëgimisë kulturore të Kosovës;
- 4.1.2. Rritja e numrit të botimeve, guidave, medimeve virtuale, etj. dhe shpërndarja sistematike në vend dhe në rrafshin ndërkombëtar;
- 4.1.3. Rritja e përdorimit të mediave digjitale dhe rrjeteve online për promovim të trashëgimisë kulturore të Kosovës.

4.2. Zhvillimi i turizmit kulturor në bazë të parimeve të zhvillimit të qëndrueshëm

- 4.2.1. Përvetësimi i qasjeve strategjike për zhvillimin e turizmit të qëndrueshëm;
- 4.2.2. Përmirësimi i infrastrukturës turistike, standardizimi dhe shpërndarja hapësinore në linja/pika strategjike në gjithë territorin e Kosovës;
- 4.2.3. Krijimi i simbolikës reprezentative për asetet dhe lokalitetet madhore të trashëgimisë kulturore;
- 4.2.4. Promovimi i gastronomisë lokale tradicionale si prodhim turistik;
- 4.2.5. Marketimi dhe brendimi i vlerave sinjifikante kulturore dhe socio-ekonomike të trashëgimisë kulturore dhe promovimi i tyre sipas parimeve globale të zhvillimit të qëndrueshëm ekonomik.

4.3. Promovimi i diversitetit kulturor, respektimi dhe mbrojtja e trashëgimisë dhe shprehjes kulturore të minoriteteve të Kosovës

- 4.3.1. Disejtimi i Konventës së ratifikuar për Diversitetin Kulturor;
- 4.3.2. Respektimi dhe mbrojtja e trashëgimisë dhe shprehjes kulturore të minoriteteve të Kosovës;
- 4.3.3. Promovimi i veprimeve konkrete dhe i respektit dhe besueshmërisë midis komuniteteve si vlera të shtuara.

5.1. Përmirësimi i “qasjes për të gjithë” në trashëgiminë kulturore

- 5.1.1. Promovimi i Strategjisë Kombëtare për Trashëgiminë Kulturore, me qëllim të fuqizimit të debatit publik dhe ndërgjegjësimit lidhur me objektivat e Strategjisë kombëtare
- 5.1.2. Përmirësimi i qasjes intelektuale, fizike dhe virtuale²¹ në asetet dhe lokalitetet e trashëgimisë kulturore
- 5.1.3. Promovimi i përdorimeve alternative të lokaliteteve të trashëgimisë, me qëllim të fuqizimit të lidhjes midis trashëgimisë kulturore dhe arteve
- 5.1.4. Promovimi i dijeve tradicionale, transferi i kujtesës kolektive dhe rrëfimeve gojore nga brezi i vjetër tek brezi i ri.

5.2. Përmirësimi i kapaciteteve profesionale të punonjësve të trashëgimisë kulturore

- 5.2.1. Specializimi profesional dhe licencimi i palëve të angazhuara në veprimtari konservuese-restauruese.
- 5.2.2. Programet trajnuese për ciceronë dhe kuratorë muzeal, menaxherë, laborantë dhe profesionistë të tjerë të fushës;
- 5.2.3. Zhvillimi i moduleve të edukimit formal dhe joformal, organizimi i hulumtimeve shkencore, debateve dhe konferencave në fushën e trashëgimisë kulturore.
- 5.2.4. Trajnimi në përdorimin e teknologjive dhe aparaturës teknike për dokumentim dhe trajtim bashkëkohor të trashëgimisë kulturore

5.3. Edukimi i gjeneratave të reja mbi trashëgiminë kulturore

- 5.3.1. Përfshirja sistematike e trashëgimisë kulturore në kurikulat e sistemit të edukimit
- 5.3.2. Studimi, njohja, arkivimi, dokumentimi i praktikave dhe teknikave të artit tradicional
- 5.3.3. Inkurajimi i ideve kreative, filantropisë, bamirësisë